लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, **इन्जिनियरिङ्ग (सिभिल समूह, इरिगेसन उपसमूह)**,कृषि, वन, विविध र शिक्षा सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी (सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई तीन चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :– लिखित परीक्षा (Written Examination) पूर्णाङ्क :– २००

द्वितीय चरण : - कौशल/गुणमापक परीक्षण (Competency Test) पूर्णाङ्क :– ३०

तृतीय चरण :– अन्तर्वार्ता (Interview) पूर्णाङ्क :– ३०

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा योजना (Written Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र विकास र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र विकास	छोटो छोटो उत्तर	१०	१० प्रश्न ×५ अङ्क = ५० अङ्क	१.३० घण्टा	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	लामो उत्तर	५	५ प्रश्न ×१० अङ्क = ५० अङ्क	१.३० घण्टा	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		विश्लेषणात्मक समीक्षा	४	४ प्रश्न ×१५ अङ्क = ६० अङ्क	३ घण्टा	१००	४०
			विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर	२	२ प्रश्न ×२० अङ्क = ४० अङ्क			

द्वितीय चरण : कौशल/गुणमापक परीक्षण (Competency Test)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
(क)	मामिला प्रस्तुतिकरण (Case Presentation)	३०	व्यक्तिगत प्रस्तुतिकरण (Ind. Presentation)	५० मिनेट

तृतीय चरण :– अन्तर्वार्ता (Interview)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०	बोर्ड अन्तर्वार्ता (Board Interview)

द्रष्टव्य :

१. माथि उल्लिखित सवै सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरुको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ ।

२. प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रुपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहका लागि संयुक्त रुपमा एउटै प्रश्नपत्रवाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रवाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्ने छ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रवाट हुनेछ । यसैगरी द्वितीय पत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।

३. प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरु हुनेछन् ।

४. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।

५. यथासम्भव प्रश्नहरु नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।

६. समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नु पर्नेछः-
   (क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान
   (ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम
   (ग)तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव
   (घ)चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका

७. यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।

८. पाठ्यक्रम लागु मिति :- **२०८२/०३/०९ (परीक्षा योजना संशोधन)**

प्रथमपत्र :- खण्ड (क) प्रशासन र विकास अङ्क :- ५०

१. राज्य र सरकार

१.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
१.२ सरकारको स्वरुप
१.३ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
१.४ विद्यमान नेपालको संविधान

२. सार्वजनिकप्रशासन

२.१. सार्वजनिक प्रशासनका अवधारणाहरु
२.३. कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरु
२.४ आर्थिक प्रशासन - बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
२.५ निजामती सेवामा पारदर्शिता र यसका सीमाहरु
२.६ सार्वजनिक उत्तरदायित्व
२.८ जनतालाई पुऱ्याउने सेवा प्रभावकारी तुल्याउने उपाय

३. व्यवस्थापन

३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र सिद्धान्त
३.२ कुशल व्यस्थापकका कार्य (Functions) र गुणहरु (Attributes)
३.३ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरु
 ३.३.१ नेतृत्व
 ३.३.२ उत्प्रेरणा
 ३.३.३ निर्णय प्रक्रिया
 ३.३.४ समन्वय
 ३.३.५ सहभागितामूलक व्यवस्थापन
 ३.३.६ टोलीगत कार्य (Team Work)
३.४ वार्ता, सम्झौता तथा मध्यस्थता गर्ने सीपहरु र मस्यौदा तयारी प्रक्रिया

४. विकासका आयामहरु

४.१ विकास प्रशासनको सिद्धान्त र व्यवहार
४.२ योजना, परियोजना कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन
४.३ आवधिक योजना र कार्यक्रम
४.४ विकासमा जनसहभागिता
४.५ दिगो विकास
४.६ विकेन्द्रीकरण
४.७ मानवीय संसाधन विकास
४.८ गरीवी निवारण
४.९ सुशासन
४.१० मिश्रित अर्थतन्त्र

४.११ खुला बजारमुखी अर्थतन्त्र
४.१२ विश्वव्यापीकरण
४.१३ निजीकरण
४.१४ विकासमा राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाको भूमिका
४.१५ जनसंख्या र बसाँईसराई

५. लोकतन्त्र र मानवअधिकार

५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
५.२ कानुनी राज्य
५.३ मानव अधिकार
५.४ लैंगिक सवाल(Gender Issues)
५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व

६. नेपाली समाज र यसको बनोट

६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरुको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरुको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरु, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरु

....

प्रथमपत्र :-खण्ड (ख) सेवा सम्वन्धी सामान्य विषय अंक : ५०

१. जलश्रोत सम्वन्धी

१.१ जलश्रोत ऐन, २०४९
१.२ जलश्रोत नियमावली, २०५०
१.३ National water Resources Strategy, 2002
१.४ National Water Plan, 2005
१.५ जलश्रोत नीति, २०७७

२. सिंचाइ सम्वन्धी

२.१ सिंचाइ नीति, २०७०
२.२ सिंचाइ नियमावली, २०५६
२.३ सिंचाइ विकास सम्वन्धी चुनौतीहरु
२.४ मर्मत संभार तथा संचालन नीति निर्देशनहरु
२.५ निजी क्षेत्रको सहभागिता सम्वन्धी अवधारणा
२.६ भूमिगत जल सिंचाई सम्वन्धी नीति, निर्देशन, निर्देशिका
२.७ सिंचाई विभागको कार्यविधि, २०६१
२.८ सिंचाई विभागको सांगठनिक विश्लेषण तथा सुधारका संभावनाहरु
२.९ चालू आवधिक योजना
२.१० Agriculture Development Strategy, 2015
२.११ Irrigation Master Plan, 1990 and 2019

३. वातावरण सम्वन्धी

३.१ वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६
३.२ वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७

४ विविध

४.१ निजामती सेवा ऐन, २०४९ र निजामती सेवा नियमावली, २०५०
४.२ नेपाल इन्जिनियरिङ्ग सेवा (गठन समूह तथा श्रेणी विभाजन र नियुक्ति) नियमावली,२०५१
४.३ नेपाल इन्जिनिरिङ्ग परिषद ऐन, २०५५
४.४ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
४.५ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
४.६ सार्वजनिक खरीद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरीद नियमावली, २०६४
४.७ जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४
४.८ विकास समिति ऐन, २०१३
४.९ विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०७५
४.१० नेपाल भारत बिच भएका गण्डक, कोशी तथा महाकाली सन्धिसंभ्कौताहरु
४.११ नदी नियन्त्रण सम्वन्धी अवधारणा तथा चुनौतीहरु
४.१२ पानीको अधिकार सम्वन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि महासन्धिहरु
४.१३ सिंचाइ मन्त्रालय,उर्जा मन्त्रालय, जल तथा उर्जा आयोग र जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण विभागको सांगठनिक ढाँचा तथा सुधारका सम्भावनाहरु